

CONSTANȚA

APARE DUMINICA

Anul III. Nr. 117.

Constanța, Duminică 30 Aprilie 1895.

20 bani număr

Constanța 29 Aprilie 1895.

Crach moral

Denunțări de o gravitate excepțională s'a făcut prin mai multe ziare din București, și în cele din urmă chiar la parchetul local, contra d-lui Ion Bănescu, Directorul Școlii Normale din Constanța, fost Revizor școlar al Dobrogei.

Denunțatorii — numai e nici un secret pentru Constanțeni — sunt d-nii Ion Măgură și Petru Mohor, ambii profesori la Școala Normală, primul fost predicator și secundul fost revizor de lucru manual la școlile rurale, ambii mai mult timp, în ambele județe.

Faptele cimputate sunt atât de multe și de grave, că cu drept cuvânt, *Lumea Nouă*, care a început a publica memoriul în estenso, și ce „jumătate cel puțin din articolele codului penal le sunt aplicabile“.

Efectul produs asupra populației Constanțene este o consternațiune generală și atât de pătrunzătoare, că și înlemnesce condeiul în mână. Nu știu ce te înfioră: grozavia faptelor denunțate, sau îndrăzneala denunțatorilor. Din nefericire scena se petrece pe piața moralității publice.

Partea administrativă a denunțărilor a fost anchetată săptămâna trecută de d. Gavănescu, Inspector al Învățământului secundar; iar cele-lalte vor veni neapărat înaintea judecării, singură în putință a înfiera ceea ce este odios și monstruos în întreaga înșirare a faptelor.

Vina, că s'a ajuns aci, nu e de cât a celor de sus, cari nu s'au mișcat nici în urma avizului ce le-a dat ziarele oficiose despre existența în Constanța a unei odioase *asociațiuni de fapte*

imorale, ce-și da acum nenorocitu-i desnodământ.

Victimele, dacă sunt, și sunt în adevăr, vor espia nenorocirea ce-le atinge, numai grație nepăsării celor dela centru: fiind-că au lasat ca animosițiile născute din o prea bună conviețuire să degenereze în cele mai de pe urmă în adevărată turbare a unuia contra altuia.

Noi, semnalând la timp această degenerescență, ne-am făcut datoria de ziariști, și nu suntem acum întru nimic respunzători de rușinea ce a căzut peste totă Dobrogea, de eclatarea cazanului barometric purtat odinioară de *Gazeta Dobrogei*, iar mai în urmă, pôte în mod inconștient pentru redactori, de faimósa „*Sentinela Dobrogei*“.

Pentru cetățenii Dobrogeni

E în afară de ori-ce îndoială că Românii din țările învecinate stabiliți în Dobrogea trebuie să-și reguleze înainte de toate pozițiunea lor juridică față de Statul român pentru a se putea folosi de drepturile cetățenești în acea parte a țerei. De aceea mai în toate zilele soresc din Dobrogea cereri de recunoștere a calității de cetățean român, cereri cari precum e firesc au nevoie de stăruință din partea celor care solicită cetățenia pentru ca să treacă mai curând.

Însă nu toți românii cari se așează în această parte a locului sunt în stare de a veni în București spre a sta mai multe zile și a stăruii; mulți dintre ei nici nu au mijlocele sau cunoștințele necesare spre a stăruii prin alții ca să vină mai curând la ordinea zilei a Camerei sau Senatului. Efectul este că ei sufer în simțimentele și în interesele lor; că în tot cazul prea mult așteaptă pentru a obține drepturi cari nu sunt egale cu drepturile politice din țara de dincoace de Dunăre.

Acastă stare de lucruri este și

dăunătoare și nedreaptă; și n'ar fi rău dacă guvernul s'ar ocupa în special de dânsa.

Ca organ de publicitate ne permitem și noi a atrage atenția guvernului, ale cărei bune intențiuni față de Dobrogea sunt generalmente cunoscute, asupra acestei stări și a i propune un mijloc mai expeditiv prin ajutorul căruia ar putea după părerea noastră regula spre mulțumirea legii și a Dobrogenilor situațiunea atâtor Români cari locuiesc în Dobrogea și cari au o situațiune juridică dintre cele mai ciudate, și anume că ei sau sunt cu totul lipsiți de drepturi sau au drepturi superioare celor născuți și crescuți în Dobrogea de cari însă nu se pot folosi în totă plenitudinea lor. Ambele aceste cazuri nu sunt conforme interesului general; căci e rău iarăși ca să aștepti ani îndelungați și apoi să ai drepturi superioare celor de cari ai nevoie pentru a trăi în Dobrogea.

Părerea noastră este cea următoare:

De orice drepturile pe cari le obțin Românii cari se stabilesc în Dobrogea nu sunt egale cu drepturile pe cari le obțin Românii cari se stabilesc în România, din pricină că Dobrogea nu este asemănată țerei în ce privește drepturile politice, credem că Parlamentul nostru n'ar trebui să voteze câte o lege de fie-care recunoștere, precum se usează față de cei ce se stabilesc în România. S'ar putea ca în ziua de Sâmbătă, și destinată pentru indigenate, să se voteze o listă întreagă de cetățeni Dobrogeni, cărora Corpurile Legiuitoare le acordă drepturile de cetățeni Dobrogeni, lista celor ale căror cereri au sosit în cursul săptămânei și cari cereri au fost prealabil cercetate de comisiunea de indigenate.

Cu chipul acesta se va aduce o mare înlesnire Românilor din Dobrogea, iar Constituției noastre nu s'ar face nici o știrbire fiind-că ea nu prevede acordarea de drepturi la Dobrogeni și nu prescrie pentru această, observarea vre-unei formalități, votarea unei legi personale, speciale pentru fie-care recunoștere.

Acastă cale ne pare singura juridică și de aceea o supunem a discuției presei și atenției guvernului și a parlamentului țerei.

(Constituționalul).

CONSULAT IMPÉRIAL DE TURQUIE

Kustendjé, le 27 Avril 1895.

Primim din partea D-lui Consul al Imperiului Turciei, din Constanța, următoarea comunicare, pe care ne grăbim a o împărtăși cetitorilor noștri.

Monsieur le Rédacteur en chef,

Le Gouvernement Impérial ayant décidé d'apporter à l'ancien règlement sur les passeports certaines modifications dont la pratique a révélé la nécessité, j'ai l'honneur de vous en transmettre ci-dessous les points saillants dans la pensée qu'ils pourraient intéresser le public Constantinois.

«Quiconque arrivera dans l'Empire sans passeport, ou, muni d'un passeport irrégulier, sera conduit au département de la police, dans la capitale et au préposé des passeports, en province, où il sera invité à fournir les motifs plausibles qui l'ont empêché de s'en procurer. S'il se déclare Ottoman, il devra ou bien donner les preuves de son identité ou bien fournir une caution. Toutes les facilités nécessaires lui seront accordées à cet effet. Il devra ensuite payer le double des droits de passeport, soit 100 piastres. Faute de pouvoir produire ces preuves ou fournir une caution, l'accès de l'Empire Ottoman lui sera interdit. Si le voyageur déclare être sujet étranger, il devra dans le délai de 48 heures, pendant lequel il sera sous la surveillance de la police, obtenir de son Consulat un passeport ou un acte officiel équivalent et payer ensuite le double des droits de visa soit quarante piastres. Ce délai de quarantehuit heures pourra être prolongé, d'accord avec le Consulat, si les circonstances l'exigent. Passé ces délais, si l'étranger n'a pas été à même de produire le passeport ou l'acte équivalent, l'accès du territoire de l'Empire lui sera interdit.

Pour assurer le contrôle du nombre des pèlerins Ottomans et étrangers qui pénètrent dans l'Empire pour se rendre soit à la Mecque et à Medine, soit à Jérusalem ou autres lieux saints le Gouvernement Impérial a dû les soumettre aux formalités des passeports ou des visas et au paiement des droits réglementaires. Toutefois ils pris en considération le cas d'indigence et a prescrit de délivrer gratis les passeports, lorsque, le dénuement des intéressés est selon l'usage dûment attesté.

En vous remerciant d'avance, Monsieur le Rédacteur en chef, pour l'accueil que vous voudrez bien faire à cette lettre dans votre estimable journal, je vous prie d'agréer l'assurance de ma considération très distinguée.

Le Consul TAHSIN.

Domnule Șef Redactor.

Guvernul Imperial aducând vechiului regulament relativ la pașaporte, căta-va modificări al căror necesitate a fost simțită în practică; am onóre a vă transmite aci punctele principale, în credința că pôte să intereseze publicul din Constanța.

«Orî-cine va sosi în Imperiu fără pașaport, sau cu un pașaport neregulat, va fi condus la departamentul poliției, în Capitală, și înainte funcționarului însărcinat cu pașaporte, în provincie, unde va fi invitat a-și arăta motivele plausibile care l-au împedecat să-și procure un pașaport în regulă. Dacă se declară de Ottoman, el va trebui să aducă dovezi pentru a-și stabili identitatea sau să dea o cauțiune; toate înlesnirile trebuincioase i se vor acorda în acest scop; în adouă vă trebui să plătească îndoită taxa pașaportului adică 100 piastri. Neputând produce aceste dovezi sau să depură cauțiune, i se va interzice intrarea în Imperiul otoman. Dacă călătorul declară că este supus strein el va fi dator în termen de 48 ore — în care timp va fi sub privigherea poliției — să obțină de la Consulatul său un pașaport sau un act oficial echivalent și să plătească în urmă îndoită taxa visei adică patru-zeci piastri. Acest termen de 48 ore va putea fi prelungit — în acord cu Consulatul — dacă împrejurările cer astfel. Aceste termene expirate, dacă streinul n'a putut produce pașaportul sau actul echivalent, intrarea în Imperiul otoman îi va fi interzisă.

Pentru a asigura controlul numărului pelerinilor otomani și streini, cari pătrund în Imperiu pentru a se duce fie la Meca fie la Medina, fie la Jerusalem sau în alte locuri sfinte, guvernul Imperial a trebuit să-și supună formalităților pașaportelor sau vizelor și la plata taxelor regulamentare. Tot o-dată însă a luat în considerațiune cazul de indigență și a prescrist să libereze gratuit pașaportele când va fi — după obicei — bine atestată.

Mulțumindu-vă, d'înainte Domnule Redactor șef, pentru ospitalitatea ce veți da acestuia în stimabilul D-v. jurnal, vă rog să primiți asigurarea distinciei mele considerațiunii.

Consul, TAHSIN.

In cestiunea Dobrogenilor

TRANSILVĂNIENI

Mulțumind Constituționalului pentru interesul ce pörta acestei cauze, î atragem atențiunea asupra celor ce se petrece aci

În numărul 38 al „Sentinelii Dobrogei“ într'un articol intitulat „Pentru Coloniști“ confratele nostru emite ideea ca „câțiva fruntași români să aleaga un loc, unde toți coloniștii să-și aducă cu deplină încredere actele lor, și o-dată adunate toate, acești români fruntași să le depună la biurourile corpurilor legiuitoare și să stăruie din tôte puterile ca să li se recunoscă cât mai curând posibil calitatea de cetățeni români, și să nu șeaza actele lor ani întregi în arhivele Corpurilor legiuitoare“.

După două luni aceași confrăț, în numărul 45, fac o intervenire la d-lu Prefect: să oblige pe notari să facă certificatele și cererile trebuitoare pentru naturalizare, luând dela fie-care locuitor numai 50 de bani „lucrul cât merita o asemenea lucrare“.

Prea bine, prea frumos.

Parte din oameni au făcut ce au putut și și-au făcut actele de grôza temerilor însuflate că vor perde pământul și vor fi izgoniți din țară, — ce Dracu, nu e cum-va și aci mâna asociației camoristice dobrogene!?

Dar, e înspăimântător ceia ce ni se denuncia! Sunt sute de locuitori sate întregi, cari au vëndut ce au putut să facă *Lira sterlină* sau cel mai puțin un *Pol de aur*, pentru nobila bună-voința a unora de a primi actele spre espediere — cu poșta —, și pentru estăruiința din tôte puterile ca să li se recunoscă cât mai curând posibil calitatea de cetățean român!

Ce ați făcut „fruntașilor români“? Răspundeți prin Gazeta ce-ați înființat și pe care o veți continua și pe anul al II-lea, mai gasind naivi cari să vă subvenționeze cu sute de lei.

Nu veți răspunde, în numele cui lucrează un samsar ôre-care numit *Vroinsky*, nu vă veți da seama de isprava ce-ați făcut, în schimbul atâtor sume, vă vom denuncia opiniunii publice cu șoc în poc, cu tôte chitanțele de

câte 30 lei ce numitul samsar strânge prin sate dela cei ce se obliga a plăti la arman. — Noi nu înțelegem și nu permitem asemenea practică a patriotismului. Prietini! vizati să-și bage mințile în cap și ghiarele în buzunar; de unde nu, 'i vom pune la locul lor, fără cea mai mică cruțare.

Sătenii transilvăneni să-și facă actele pe care le pot pune cu încredere la poșta, adresându-le d-lui Ministru al Justiției, fara nici o altă mijlocire; care nu pôte avea nici un efect. Termi- nul va fi prelungit. Cât pentru pierderea pământului, nimenea să nu aibă teamă: acesta e imposibil, terenul fiind dat în puterea unei legi nemodificată încă. Rugăm pe d-lu Prefect să emită o circulară, liniștind spiritele îngrijate și împedcând pe acești spoliatori să despoeie lumea.

A V I S

Direcțiunea societății de asigurare mutuală «Unirea» roagă pe toți clienții soi care anul trecut s'au asigurat în contra grindenei la această societate, să bine-voiască și anul acesta a ne onora cu încrederea lor. Tarifele noastre sunt deja întocmite și oferă condițiuni cu mult mai avantajoase de cât celelalte societăți.

Cu această ocaziune vestim asigurații noștri că, societatea «Unirea» cu totă criza care ne-a apăsă, și cu toate că anul trecut a fost încărcat de daune, totuși este în progres; avem mai pretutindeni ca agenți persoane recomandabile și cu garanții bănești; lucrarea de epurațiune, a riscurilor noastre ne dă deja rōdele sale, de ore-ce în primul trimestru 1895 nu avem de cât 44 daune, pe când în primul trimes. 1894 avem 71 daune, adică un numer aproape îndoit; în fine destituirea și darea în judecată a fostului sub-director Al. Sc. Miclescu, dovedește că noua administrațiune nu cruță pe nimeni, ci îndeplinește cu sfințenie datoria ce o avea d'n desăvârși epurația personalului acestei societăți, reținând numai pe acei cari în serviciul lor ne-au dat dovezi de zel și onestitate.

Sperăm dar că asigurații noștri vor bine voi a ține seamă de sforțările ce le facem necontenit pentru

a îndruma Societatea noastră pe o cale prosperă.

Cât pentru incidentul care s'a întâmplat la 5 Martie cu ocaziunea Adunării generale a acestei societăți, el este cu totul străin de mer-sul general al Societății; acest incident electoral, născut din rivalitatea listelor ce se propuneau la alegerea consiliului de administrație, dovedește că numărul acelor care se interesează la destinele unei instituții curat românești, sporește pe fie-care zi.

De alt-fel, avem totă nădejdea că până la noua adunare generală, care, conform art. 157 codul comercial, va avea loc la Iunie a. e. toate dificultățile se vor aplană spre binele Societății noastre.

Direcțiunea.

Informațiunii

Ziarele bucureștene aduc știri că sfințirea Catedralei din Constanța, s'a amēnat până spre finele lunii Maiu, din cauză că n'ar fi încă totul gata spre acest finit.

Până acum n'a sosit nici o înștiințare oficială de ziua în care se va face solemnitatea sfințirii.

Deputații și Senatorii partidului liberal-național s'au retras din Camera și Senat, imediat după luarea în considerare a Legii minelor de către Camera.

Acastă lege s'a votat în urma de Camera cu majoritate de 81 voturi contra 6 date de conservatorii desidenți cari și ei s'au retras în urmă din Camera.

Camerile se vor închide zilele acestea.

D-lu Christea Caraman din Cogelak s'a logodit cu d-șoara Paraschivița C. Mărța la 16 Aprilie curent.—Felicitarile noastre cele mai sincere.

Ni se scrie din localitate că în vechea cătună Arabagi din comuna Enigea s'a format un sat nou de 70 familii cu din ardelenii *Moși* din munții Abrudului. Li s'au delimitat locurile în sat pe cari au și început a construi case ca în patria lor, lăsându-se la mijlocul satului o piață pentru localurile publice — Ei ascēptă acum cu nerăbdare

comisia de parcelare care să le delimiteze și parceleze loturile de pământ de cultura aprobate a li se vinde.

Semănăturile de toamnă mai ales sunt foarte frumoșe, dar grēul e atacat la radacina de niște vermi ce nu s'au mai văduț pe acolo până acum.

La comunele Beilic, Mērican, Aliman și Adam-clissi au distrus multe tariale.

Rapița este asemenea foarte frumoșă, dar nu s'a semănat de cât la Bairam-dede Cizil-murat și Carabacā.—In tot județul nu e rapița de cât pe la vre-o câți-va proprietari mari.

Până acum peste tot e foarte frumoșă.

Citim în *Adevărul*.

Îndata ce studiile suplimentare ale portului Constanța, ordonate de ministrul lucrărilor publice vor fi terminate, lucrările vor fi scōse în licitație.

Până acuma sunt cinci case mari străine, care și-au trimis reprezentanții, spre a studia cestiunea acestei lucrări importante.

Înțelegerea cu Turcia

De vre-o cinci ani se agita mereu cestiunea înființării unui episcopat român în Macedonia, până acum, însă nu s'a putut rezolva parte din cauza intrigilor faimosului Apostol Margarit, parte din cauza unor neînțelegeri ce s'au ivit între guvernul român și Sublima Pōrtă în privința situațiunii bisericii mahomedane din Dobrogea.

Aun, în fine lucrurile s'au stabilit între România și Turcia o înțelegere care va permite realizarea cât mai apropiată a dorinței macedonenilor de a nu mai fi supuși episcopatelor grecești.

Guvernul a admis cererea Sublimei Pōrți ca șeriful din Constantinopole, șeful bisericii mahomedane, să dirigeze direct destinele bisericii mahomedane din Dobrogea și tot el să confirme pe muftiul turcilor dobrogeni în urma recomandării guvernului român. S'a mai permis, ca ho-giț să fie numiți direct de șerif fără vre-o aprobare prealabilă a guvernului român.

În urma acestor concesțiuni

ale guvernului român. Sublima Poartă a promis cea mai mare libertate macedonenilor atât sub raportul cultural, cât și cel bisericesc, admitând chiar și înființarea unui episcopat român supus direct jurisdicțiunii mitropolitului primat român, precum și înființarea de eforii școlare prin toate comunele române din Macedonia.

Peste 70 învățători și învățătoare dela școlile rurale, instituitori și instituitoare de la scoalele urbane, suplinitori aspiranți la titlul de provisoriat se află actualmente în Constanța, spre a depune examenul ce începe poimăine la 1 Maiu.

Comisiunea examinatoare se compune din d-nul Nenitescu Inspector școlar, ca președinte și d-nii Ion Bănescu, D. Radulescu, Al. Malcoi Petrescu (pentru limba bulgară) și Suliman Osman, (pentru limba turcă) câte-și patru profesori la școala Normală, ca membrii.

Intrebăm pe d-l Ministru nu putea să lipsească, măcar pentru asta-data, d-lu Bănescu din această combinațiune, mai ales că ancheta școlară de zilele trecute ar fi eșit în defavoarea sa, ca director al Școlii? Prea sunt irresistiblee mijlocele de persuasiune ale d. Bănescu, pentru cei de sus.

Societatea de Asigurare „UNIREA”

Aducem la cunoștința publicului că Societatea a încheiat la Viena contract de Reasigurare cu puternica Societate de Asigurare *North America*, având un capital de 45,000,000 lei și care este în relațiuni de Reasigurare cu cele mai mari societăți de asigurare din Europa precum și cu celelalte Societăți de asigurare din România.

North America la rândul său reimpărte reasigurările noastre cu alte mari Societăți din Viena.

De astăzi înainte *Unirea* oferind toate garanțiile, va primi în asigurări riscuri mari pe care până astăzi nu le putea aborda.

Succesul dobândit de noua administrațiune este o dovadă că societățile străine care țin se în curent cu afacerile pieței noastre, au știut să aprecieze activitatea cu care de 2 ani lucrăm la epurarea riscurilor noastre și la ridicarea ni-

velului moral al personalului *Unirii* și că prin urmare ele intrind în relațiuni de afaceri cu o societate favorizată de simpatiile publicului vor putea revliza frumoșe beneficii.

Diracțiunea.

Agent pentru orașul și județul Constanța, e'a numit D-lu P. Grigorescu.

Societatea de Navigațiune Imperială Ottomană

„IDAREI MAHSOUSSE”

Agenția din Constanța

Se aduce la cunoștința onor. Public, că Marți 18 Aprilie pleacă din Constantinopoli cel d'inteu vapor al Societății pentru Burgas-Varna-Constanța, aci va sosi Vineri 21 corentet, de unde va pleca în aceeași zi pentru Sulina Tulcea, Galați și Braila. Se va întorce aci Vineri 28 corentet, tot prin aceste porturi de unde iar va pleca în aceeași zi pentru Varna, Burgas, Constantinopoli.

Itinerariul acestei Societăți va fi stabilit precum urmează.

Plecarea din Constantinopoli în fie-care 15 zile Marți și sosirea aci Vineri; în aceeași zi plecarea d'aci pentru Sulina, Tulcea, Galați și Braila.

Plecarea d'aci în fie-care 15 zile Vineri pentru Varna, Burgas Constantinopoli.

Pentru mai multe informațiuni a se adresa la agenția acestei Societăți

A. Macri & Ch. Hall
în port

Constanța 15/27 Aprilie 1895.

LIBRARIA ȘI TIPOGRAFIA

„Universală”

36—Piața Independenței—36

GR. M. GRIGORIU

36—Piața Independenței—36

CONSTANȚA

LIBRARIA

Este asortată cu tot ce se atinge de articole de librărie; precum:

Papeterie bogat montată cărți scos stee, de se nte și diferite Romane în limba

ROMANA ȘI FRANCEZA

Articole de pielărie, albume de fotografii și poezii, port-notise etc. etc.

Colecțiune de diferite tablouri, cornise pentru fotografii.

JUCARII DE COPII ȘI PAPUȘI.

Parfumerie și săpunuri, Note pentru Piano din țară și străinătate.

TIPOGRAFIA

Asortată cu diferite litere tăctura cea mai modernă poate efectua ori-ce lucrare precum:

Cărți, Ziare, Afize Registre, Adrese, Circulări, etichete, Cărți de vizită de logodnă, bilete de nuntă, și de doliu.

Deposit de tot felul de imprimare și registre necesare Domnilor Perceptori, Onor. Primării și Epitropiilor de Biserici.

LEGATORIE DE CĂRȚI

Efectuarea prompte și prețurile cât se poate de moderate.